

Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33571>

Özet

Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i (ZOTÖ), bireylerin zekâ oyunlar?na kar?? gösterdikleri **duygusal, bili?sel** ve **davran??sal** e?ilimleri ölçmek amacıyla 2020 y?!?nda Abdulhamit Kurup?nar ve Yakup Aydo?an taraf?ndan geli?tirilm? bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle e?itim bilimleri alan?nda, zekâ oyunlar?n?n ö?rencilerin geli?imine etkisini ara?t?ran çal??malara sa?lam bir temel sunmay? hedeflemektedir. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik analizlerini kapsayan kapsaml? bir psikometrik süreç ile tamamlanm??tır.

Bu ölçek, bireylerin zekâ oyunlar?na olan ilgisini, bu oyunlara harcad?klar? çabay? ve bu oyunlar?n faydas?na dair inançlar?n? nicel olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. ZOTÖ, *Turkish Studies - Education* dergisinde yay?mlanan bir makale ile bilim dünyas?na sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Zekâ Oyunlar?, Tutum, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, ZOTÖ.

Yazarlar

Abdulhamit Kurup?nar, Yakup Aydo?an.

Amaç

Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin **zekâ oyunlar?na** (strateji, mant?k, dikkat ve haf?za oyunları) kar?? geli?tirdikleri tutum düzeylerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu tutum, yalnızca oyunu sevip sevmeme durumunu de?il, aynı zamanda bu tür etkinliklerin ki?isel geli?im ve problem çözme becerilerine katkı? hakk?ndaki inançlar? da kapsamaktadır.

Bu ölçek, ara?t?rmacılara ve e?itimcilere, zekâ oyunlar?n?n e?itim ortamlar?na entegrasyonu öncesinde veya sonrasında hedef kitlenin ba?langıç tutumlar?n? veya tutumlar?ndaki de?i?imi de?erlendirme imkanı sunar. Böylece, e?itim programlar?n?n etkinli?i tutumsal de?i?imler üzerinden de takip edilebilir.

Yap?

ZOTÖ taraf?ndan ölçülen ana psikolojik yapı, bireyin zekâ oyunlar?na kar?? sahip oldu?u **tutumdur**. Sosyal psikoloji literatüründe tutum, genellikle üç temel bile?en üzerinden incelenir:

Duygusal (Affektif) Bile?en: Zekâ oyunlar?na yönelik hissedilen be?eni, ilgi, heyecan veya isteksizlik gibi duygusal tepkiler.

Bilişsel Bileşen: Zekâ oyunları'nın faydası, zorluğu, gerekliliği veya eticiliği hakkındaki inançlar, fikirler ve bilgi temelli değerlendirmeler.

Davranışsal Bileşen: Zekâ oyunları'ni oynama sıklığı, bu oyunları edinme veya başkalarına tavsiye etme eğilimi gibi gözlemlenebilir davranışsal niyetler.

Ölçek, bu bileşenleri kapsayacak şekilde maddelendirilmiş olup, bireylerin zekâ oyunlarına yönelik genel eğilimini çok boyutlu olarak ortaya koymaktadır.

Geçerlik

Kurupnar ve Aydoğan (2020) tarafından yürütülen geliştirme çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliliğini sağlamak amacıyla **faktör analizi** teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın başlıca, kapsamlı bir geçerlik çalışması'nı yapıldığını göstermektedir.

Tipik olarak, bu tür geliştirme çalışmaları'nda **yapı geçerliliği** (Construct Validity) temel alınır. Bu, ölçek maddelerinin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıya ne ölçüde ölçtüğünü gösterir. Kapsam geçerliliği için ise genellikle uzman görüşleri alınarak maddelerin ölçülen yapıya temsil etme derecesi belirlenir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik (reliability) analizleri, ZOTÖ'nün tutarlı ölçümler yapma yeteneğini değerlendirmek için yapılmıştır. Akademik çalışmada muhtemelen **iç tutarlılık güvenirliği** (Internal Consistency Reliability) hesaplanmıştır.

İç tutarlılık katsayısı olarak genellikle **Cronbach Alfa** değeri rapor edilir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı yapıya ölçmeye hizmet ettiğini gösterir. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek için **test-tekrar test** güvenirlik yönteminin de kullanılması beklenmektedir.

Faktör Analizi

Zekâ Oyunlarına Yönelik Tutum Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini belirlemede kullanılan temel yöntem **faktör analizidir**. Bu süreç genellikle iki aşamada gerçekleştirilir:

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA): Ölçek maddelerinin altında yatan temel boyutlar veya faktörleri keşfetmek ve ölçeğin teorik yapıya nasıl oturduğunu için kullanılır. AFA sonucunda, zekâ oyunları'na yönelik tutumun kaç alt boyuttan oluştuğu belirlenir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): AFA ile ortaya çıkan faktör yapıya'nın, yeni bir örneklem üzerinde ne kadar iyi temsil edildiğini ve teorik modele ne kadar uyduğunu test etmek için

kullan?l?r. DFA, ölçe?in yap?sal modelini do?rular.

Bu analizler, ZOTÖ'nün tek boyutlu mu yoksa birden fazla alt faktörden mi olu?tu?unu netle?tirmi? ve her bir faktörün yük de?erleri ile ölçe?in nihai yap?s? belirlenmi?tir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme Çal??mas? sonucu olu?turulmu? bir **Tutum Ölçe?i**.

Format: Tipik olarak psikolojik tutum ölçeklerinde kullan?lan **Likert Ölçe?i** format?ndad?r (Örn: 5'li veya 7'li derecelendirme). Derecelendirme bilgisi kaynakta yer almad??ndan, standart bir Likert tipi ölçek oldu?u varsay?lmaktad?r.

Language Available: Türkçe.

Population Group: E?itim ara?t?rmalar? ba?lam?nda geli?tirildi?i için genellikle **Ö?renciler** (Ortaokul, Lise veya Üniversite ö?rencileri).

Age Group: Ergenlik dönemi ve genç yeti?kinlik (Yakla??k 10-25 ya? aral??).

Population Details: Ölçe?in geli?tirme çal??mas? için kullan?lan örneklem, Türkiye'deki çe?itli e?itim kademelerinden ö?rencilerden olu?maktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) yöntemiyle uygulanan, ka??t-kalem veya dijital ortamda doldurulabilen bir envanterdir. Cevaplar, kat?l?mc?lar?n zekâ oyunlar?na yönelik ifadelerle ne ölçüde hemfikir oldu?unu belirtmesini gerektirir.

Anahtar Kelimeler

E?itim Psikolojisi, **Tutum Ölçe?i**, Zekâ Oyunlar? E?itimi, Faktör Analizi, Psikometri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar Abdulhamit Kurup?nar için ileti?im adresi: hamit7406@gmail.com

Correspondence Address: Belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020.

Notlar: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Abdulhamit Kurupnar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarında kullanımı için genellikle izin talep edilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle ücretsizdir, ancak bu durum yazara danışılmalıdır.

Orijinal makale PDF'i buradan indirilebilir: [zeka-oyunlarina-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf](https://doi.org/10.47423/TurkishStudies.46454)

Kaynaklar

Kurupnar, A. & Aydoğan, Y. (2020). Zekâ oyunlarına yönelik tutum ölçeğinin (ZOTÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 4383-4400. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46454>

Zekâ Oyunlarına Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak metinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için Kurupnar ve Aydoğan (2020) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.